

Juha Hursti

Maatilayrityksen verosuunnittelu

Opinnäytetyö

Kevät 2013

Maa- ja metsätalouden yksikkö, Ilmajoki

Maaseutuelinkeinojen koulutusohjelma

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU

Opinnäytetyön tiivistelmä

Koulutusyksikkö: Maa- ja metsätalous, Ilmajoki

Koulutusohjelma: Maaseutuelinkeinojen koulutusohjelma

Suuntautumisvaihtoehto: Tuotantotalous

Tekijä: Juha Hursti

Työn nimi: Maatilayrityksen verosuunnittelu

Ohjaaja: Eliisa Kallio

Vuosi: 2013

Sivumäärä:32

Liitteiden lukumäärä:

Maatilayrityksille tuotannon- ja taloudensuunnittelun merkitys on kasvanut viime vuosikymmeninä, kun tilojen kokoluokka on suurentunut ja investointien arvo kasvanut. Talouden seurannalla ja suunnittelulla on myös elintärkeä merkitys jatkuvassa muutoksessa olevassa maatalouden toimintaympäristössä, joka vaatii tilojen toimia kannattavasti ja kilpailukykyisesti.

Maatilayrityksen taloussuunnitteluun kuuluu olennaisesti myös huomioida vuosittaisen verotuksen kehittymistä. Verosuunnittelun merkityksen ymmärtäminen ei kuitenkaan ole itsestään selvää yrittäjien päätöksenteossa. Lyhytnäköinen, vain yhden vuoden veroja pienentävät ratkaisut voivat tuottaa ongelmia pidemmässä tarkastelussa ja tuottaa tarpeetonta rasitusta kannattavuudelle ja maksuvalmiudelle.

Tämän opinnäytetyön ensimmäisessä teoriaosiossa kerrotaan Suomen maatalousverotuksen perusteet. Toisessa osiossa käydään läpi verosuunnittelun vaihtoehtoja maatilayritysten pitkän ja lyhyen aikavälin tarkastelussa. Opinnäytetyön tapaustutkimuksessa tarkastellaan esimerkkitalan verosuunnittelua, ja haetaan keinoja tulevien vuosien verotaakan pienentämiseksi.

Esimerkkitalalle on laadittu kaksi vaihtoehtoista laskelmaa tuleville viidelle vuodelle. Vaihtoehtoissa vertaillaan menojäännöspoistojen määrän vaikutusta niin vuosittaisessa verotuksessa kuin koko suunnittelujakson aikana. Nettovarallisuuden nopeampaan nostamiseen tähtäävällä matalammalla poistovaihtoehdolla tavoitellaan ansiotuloveron vähentämistä, koska veroprogressio ansiotulon verotuksessa on Suomessa tiukka.

Opinnäytetyön vaihtoehtojen tarkastelu todistaa, että onnistunut verosuunnittelu tähtää pitkäjännitteiseen, vuosittain tasaiseen ja tilan taloudelle kestävän tasoiseen veronkannon määrään.

Esimerkkitalan verosuunnitteluosiota ja siihen liittyviä laskelmia ei julkaista Theseuksessa yksityisyyteen vedoten.

Avainsanat: verosuunnittelu, maatalousverotus, nettovarallisuus

SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Thesis abstract

Faculty: Ilmajoki School of Agriculture and Forestry

Degree programme: Agriculture and Rural Enterprises

Specialisation: Agricultural Production and Economics and Farm Management

Author/s: Juha Hursti

Title of thesis: Farm tax planning

Supervisor(s):Eliisa Kallio

Year: 2013 Number of pages: 32 Number of appendices:

Nowadays farmers need more management and economy skills, because the average farm size has grown larger and investments are expensive. Global agri-business gets harder and farms have to react to it. Good economy planning gives farms new ways to manage their production more efficiently and profitably.

Tax planning is a very important part of a farm's economy. Without it many farmers can not reach the point where they can plan the future. Short term deductions to reduce the next couple of year's taxes, could cause big risks for the future. If the tax payment level rises from the optimum, it is so risky for a farm's liquidity.

The first part of this thesis tells the basics about Finnish farm taxation. The next part takes a look at ways to manage and plan taxes over both the short and long terms. The case study tries to find the solutions for a dairy farm's optimum taxpaying policy.

The thesis takes a special review of tax assets. Part of this thesis' calculations research two alternatives ways to pay taxes over the next five year period. The main difference between the alternatives is reducing the balance method of depreciation. The two depreciation write-off levels compared were half or the maximum limit.

Profitable farm management is connected to a stable tax paying strategy for all future production planning. The main goal should be a balanced, optimum level yearly tax paying rate.

Keywords: tax planning, farm taxing, reducing method of depreciation

SISÄLTÖ

Opinnäytetyön tiivistelmä.....	2
Thesis abstract.....	3
SISÄLTÖ.....	4
1 JOHDANTO.....	5
1.1 Tutkimuksen tausta.....	5
1.2 Tutkimuksen tavoite.....	6
2 MAATILAVEROTUKSEN PERUSTEET.....	7
2.1 Maatilan tulonlähdejako ja verotuksen jakautuminen.....	7
2.2 Pääoma- ja ansiotuloverotus.....	8
2.3 Muu maatalouteen vaikuttava verotus.....	11
2.4 Maatalousverotuksen muutokset viime vuosina.....	11
3 VEROSUUNNITTELU.....	13
3.1 Verosuunnittelun lähtökohdat.....	13
3.2 Verosuunnittelu tilikauden aikana.....	15
3.3 Verosuunnittelun vaihtoehtoja.....	18
3.3.1 Menojäännös poistot.....	18
3.3.2 Tasausvaraus.....	20
LÄHTEET.....	23
LIITTEET.....	25

1 JOHDANTO

1.1 Tutkimuksen tausta

Maatalouden rakennemuutos ja toimintaympäristö on koko EU-jäsenyyden ajan ollut kiihkeässä muutoksessa. Maatilayritysten kokoluokan kasvu ja yhä isommat investoinnit tuotantoon ja tekniikkaan edellyttävät entistä tarkempaa tuotannon suunnittelua. Talouden ja tuotannon seurannan tärkeys korostuu yrityksen riskienhallinnassa, koska esimerkiksi vieraan pääoman määrä tiloilla kasvaa. Suunnittelun on myös perustuttava entistä pidemmän aikavälin tarkasteluun, kun tilan taloutta suunnitellaan suurta ja pitkäkestoisia investointia varten. Kattavan ja luotettavan taloussuunnittelun on pystyttävä yhdistämään kaikki maatilayrityksen talouteen vaikuttavat osatekijät ja hahmotettava siten kokonaisuus.

Maatilayrityksen kokonaisvaltaiseen tuotannosuunnitteluun kuuluu olennaisesti myös verosuunnittelu. Verosuunnittelun merkityksen ymmärtäminen ei kuitenkaan ole itsestään selvää yrittäjien päätöksenteossa. Maatalousverotus on pysynyt melko vakaana verrattuna viime vuosikymmeniin, jos verrataan muihin maatalousyrittämisessä tapahtuneisiin muutoksiin.

Perussääntönä maatilayrityksen verosuunnittelussa voidaan pitää pitkän aikavälin tasaista verotusta. Lyhytjänteiset ja ilman pidemmän aikavälin suunnittelua tehdyt ratkaisut saattavat aiheuttaa vaarallisia ongelmia tulevien vuosien verotuksessa. Pahimmillaan tehdyt virheet voivat aiheuttaa ylisuuren veronmaksun maksuvalmiuteen ja kierteen, jossa tuotannon tulos ulosmitataan veroihin.

Verosuunnittelua on mahdollisuus hyödyntää lyhyellä tähtäimellä tilivuositaisessa verotuksessa ja pidemmälle tulevaisuuteen vaikuttavilla toimenpiteillä. Kummankin aikavälin tarkastelu täydentää toisiaan ja nivoutuvat tilan strategiseen päätöksentekoon. Onnistunut verosuunnittelu vaatiikin aina onnistuakseen tiedot nykytilanteesta ja käsityksen tulevaisuuden suuntaviivoista. Tilinpäätösmuistiinpanojen tarkkuus ja tulevien investointilaskelmien tarkkuus mahdollistavat hyvän pohjan verosuunnitteluun. Siksi onkin korostettava, että

verosuunnittelu perustuu tilakohtaisiin muuttujiin, eikä siksi ole mielekäästä antaa yleispäteviä sääntöjä toteuttaa verosuunnittelua.

Huono verosuunnittelu voi synnyttää suuria ongelmia, mikä voi aiheuttaa monta vuotta vaikeuksia tilan talouteen. Jo tehtyjen virheiden korjaamiseen ei ole nopeita pakokeinoja, joten keskeisempää on välttää ongelmien muodostuminen tulevinakin vuosina. Kaukokatseinen ja vuotuista verorasitusta kontrolloiva verosuunnittelu tuo maatilayritykselle selkänöjää kehittää tilaa menestyksekkäästi eteenpäin.

1.2 Tutkimuksen tavoite

Tässä opinnäytetyössä tarkastellaan laaja-alaisesti maatilayrityksen verosuunnittelua muun taloussuunnittelun tukena. Työn alkuosan kirjallisen osuuden tavoitteena on perehdyttää lukija Suomen maatalousverotuksen perusteisiin ja luoda teoreettinen pohja verosuunnittelun tueksi. Tarkoitus ei ole antaa yksityiskohtaisia maatalouden veroilmoituksen täyttöohjeita, vaan selventää verotuksen määräytymiseen vaikuttavat asiat. Tarkastelu keskittyy perusmaatalouden harjoittamiseen ja pääpaino on tavanomaisessa perheyrittäjämuotoisessa maatilassa.

Tutkimusaihe on itselleni maatalousyrittäjänä ajankohtainen, koska oikein toteutettuna verosuunnittelulla saadaan merkittävät taloudelliset hyödyt ja tasainen veronkanto vuosittain.

Verosuunnittelun konkreettisia vaihtoehtoja käsitellään tapaustutkimuksessa (case study), jossa haetaan keinoja esimerkkitalan tulevien vuosien verotaakan pienentämiseksi ja tätä kautta maatilayrityksen maksuvalmiuden parantamiseksi. Laskelmissa tarkastellaan nettovarallisuuden nostamisen mahdollisuuksia menojäännös poistojen avulla.

2 MAATILAVEROTUKSEN PERUSTEET

2.1 Maatilan tulonlähdejako ja verotuksen jakautuminen

Maatilan verotus kohdistuu tuloihin ja varallisuuteen. Yrittäjän tulot koostuvat erilaisista tulonlähteistä. Maatalouden tulonlähteen rinnalla maatalousyrittäjällä usein on muitakin tulonlähteitä; henkilökohtaisia tulonlähteitä ja elinkeinotoiminnan tulonlähteitä. Maatalousverolain (MVL) itsenäinen perusyksikkö on maatila, jolle lasketaan esimerkiksi erillisiä vähennyksiä ja huojennuksia. Kaikki MVL:n määrittelemä maatalous, erikoismaatalous ja maa- ja metsätalouteen liittyvä muu toiminta muodostavat yhden maatalouden tulonlähteen. Tilan maatalouden tulonlähteeseen kuuluvan muun toiminnan tulee olla sellaista, että se rinnastetaan luonteeltaan verotettavaksi kuten muukin maatalous (Kiviranta 2012). Suomalaisilla tiloilla on yleensä metsää ja puunmyynnin verotus kuuluu verovelvollisen henkilökohtaiseen tulonlähteeseen. Elinkeinotoiminnan tulonlähteeseen kuuluu kaikki MVL:n määrittelemän maatalouden ulkopuolinen liike- ja ammattitoiminta. Eri tulonlähteitä käsitellään verovelvollisen verotuksessa itsenäisinä yksikköinä. Verotuksessa selvitetään tulonlähteittäin puhdas tulo ja verovelvollisen nettovarallisuus (Stenlund 2003, 15-16). Tulonlähdejaon keskeinen merkitys perustuu siihen, että verovelvollinen pystyy vain hyvin rajoitetusti vähentämään eri tulonlähteiden menoja ja tappioita toisen tulonlähteen tuloista. Lisäksi esimerkiksi elinkeinotoiminnan ja maatalouden tuloksenlaskenta eroavat merkittävästi (Kiviranta 2013, 39).

Suomalainen verojärjestelmä jakaa verot kahteen eri ryhmään: välittömiin ja välillisiin veroihin. Välittömiä veroja ovat ansiotulo- ja pääomaverotus sekä eräät veromuodot, kuten kunnallis- ja kirkollisvero. Välittömät verot kohdistetaan verovelvollisen vuoden tuloihin ja pääomiin. Välilliset verot ovat tuotteiden ja palveluiden hintoihin sisältyviä eli niiden tarkoitus on päätyä lopullisen kuluttajan maksettavaksi. Maatalousyrittäjän näkökulmasta arvonlisävero on merkittävin välillinen vero (Vero 2013). Maatalousyrittäjän toiminnan keskeisin vaikutus on vuotuisella ja kalenterivuositain määräytyvällä tuloverotuksella. Maatalouden

tuloverotuksesta on säädetty maatilatalouden tuloverolaissa 543/67 (Kiviranta 2012).

2.2 Pääoma- ja ansiotuloverotus

Maatilayrityksen verotettava tulos syntyy, kun maatalouden tuotoista vähennetään maatalouden kulut. Verovuoden tulos lasketaan MVL:n säännösten perusteella ja tuloverolaki (TVL) määrittelee lopullisen jaon tuloverotuksen pääoma- ja ansiotuloveroluokiksi. Jos maatila tuottaa verovuonna tappiota eli tulos on negatiivinen, verovuoden vahvistettu tappio on vähennettävä tulevien vuosien maatalouden tuloksista (Vero 2013).

Maatalouden tuloksesta vähennetään ensiksi pääomatulo-osuus. Pääomatulo-osan määrittelee maatilan nettovarallisuus. Yksinkertaistetusti tilan nettovarallisuus muodostuu, kun edellisen verovuoden omaisuudesta vähennetään edellisen verovuoden velat ja lisätään 30 prosenttia verovuonna maksetuista ennakonpidätyksenalaisista palkoista. Nettovarallisuuden veronalaiseen omaisuuteen kuuluvat maatalousmaa, tuotantorakennukset ja niiden rakennuspaikat sekä vuokrattavat asuinrakennukset ja mökit, koneet ja kalusto, maatalouden kuuluvat osakkeet ja muut maatalouteen liittyvä varallisuus. Siihen ei kuitenkaan lueta saamisia, rahavaroja, yksityisasuntoa tai eläimiä. (Vero 2013)

Maatalousmaan arvo verotuksessa määräytyy kuntakohtaisesti vahvistetulla tuottoarvolla, jonka verohallinto julkaisee vuosittain. Salaojitus nostaa peltomaan käypäarvoa kiinteästi 350,70 euroa hehtaaria kohden. Maatalouden tuotantorakennukset ja koneet merkitään menojäännösarvon mukaan. Vuokramökit, työntekijän rakennukset ja vastaavat, pois lukien maatalouden harjoittajan asuinrakennus, arvostetaan jälleenhankinta-arvon mukaiseen varallisarvoon, joka löytyy kiinteistöveropäätöksestä. Maatalouteen kuuluvat osakkeet ja osuuskuntien jäsenyydet lasketaan varallisuusarvoista. Maksamattomat osuuskuntaosuuksien määrät ovat maatilan nettovarallisuudessa velkoja. Maitokiintiöt ovat myös edelleen osa nettovarallisuutta verottajan vahvistaman käypäarvon mukaan (Vero 2013).

Maatilayrityksen verotuksen nettovarallisuus voi olla myös negatiivinen. Maatalouden velkojen määrään ollessa suurempi kuin varallisuuden arvo, on koko maatalouden tulo verotettava ansiotulona, koska pääomatulo-osuusprosentti on tällöin nolla. Vieraalla pääomalla isoja investointeja tehtäessä negatiivinen nettovarallisuus on verotuksessa hyvin mahdollinen (Agronet 2013).

Pääomaverotuksen tarve pohjautuu oletukseen, että osa vuoden tuloksesta syntyy sidotun pääoman seurauksena ja siten sen tuottoa verotetaan (Stenlund 2003). Maatalousyrittäjällä on oikeus valita vuosittaisessa verotuksessa valitaanko pääomatulon osuudeksi 0, 10 vai 20 prosenttia. Jos verovelvollinen ei erikseen vaadi pääomatulo-osuudeksi nollaa tai 10 prosenttia niin verottaja käyttää 20 prosentin osuutta.

Pääomatuloista maksetaan vain valtionveroa, jonka määrä on 30 prosenttia ja yli 50 000 euron pääomatuloista maksetaan 32 prosenttia veroa. Pääomatulovero on tasavero, joka määräytyy ensimmäisistä euroista alkaen samana ja on tasa-asteikkoinen myös yli 50 000 euron pääomatuloista ylöspäin. Tasaverona pääomatulojen verotus onkin korkeaa, jos ansiotulot ovat pienet. Pääomatulo-osuuden vaatiminen nolnaan tai 10 prosenttiin tuleekin näissä tapauksessa edulliseksi. Korkeissa tuloluokissa taas tasa-asteikkoinen pääomatuloverotus on ansiotuloveroluokkiin nähden edullisempaa (MT 2013).

Maatilan pääomaverotus määräytyy suoraan omistusosuuksien mukaan. Pääomatuloihin myös lisätään verovelvollisen tilan metsätalouden puunmyyntitulot, maa-ainesten myynti ja erilaiset luovutusvoitot (Stenlund 2003,17). Pääomatuloverotus on kiristynyt viime vuosina ja sillä on suuri merkitys pääomavaltaisessa maatilataloudessa. Nykyisen yli 50 000 euron pääomatulojen 32 prosentin verokannan takia mahdollisimman suuren pääomatuloveroon pyrkiminen ei olekaan kaikissa tilanteissa erityisen edullista.

Maatalouden yritystulosta pääomatulo-osuuden vähentämisen jälkeen loput tulot ovat ansiotulo-osuutta. Ansiotulovero sisältää kunnallisveron ja sen yhteydessä perittävät kirkollisverot ja sairaanhoito- ja päivärahamaksut, joiden veroprosentti vaihtelee kuntakohtaisesti. Keskiarvoisesti nämä verot ovat yhteensä noin 20-25 prosentin välillä. Valtion progressiivisesti nouseva tuloveroasteikko alkaa vuoden

2012 verotuksessa yli 16 100 euron ansiotuloista. Alle 16 100 euron ansiotuloista maksetaan siis vain kunnallisveroa (Agronet 2013). Taulukossa 1. on vuoden 2013 verotuksen ansiotuloveroasteikko.

Verottajan oletama esimerkiksi aviopuolisoiden työskentelystä maataloudesta on, että kumpikin yrittäjä tekee saman verran töitä ja näin maatalouden ansiotulo jaetaan tasan. Yrittäjien keskeisellä tulonjaolla voikin kontrolloida verotusta, erityisesti jos toisella yrittäjällä on muita tulonlähteitä tai vain toinen omistaa tilan. Verovelvollisen maatalouden ansiotulot lisätään yhteen muihin mahdollisiin ansiotuloihin (Kallio 2009).

Taulukko 1. Vuoden 2013 valtion tuloveroasteikko (Vero 2013).

Verotettava ansiotulo, euroa	Vero alarajan kohdalla, euroa	Vero alarajan ylittävästä tulon osasta, %
16 100—23 900	8	6,5
23 900—39 100	515	17,5
39 100—70 300	3 175	21,5
70 300—100 000	9 883	29,75
100 000—	18 718,75	31,75

2.3 Muu maatalouteen vaikuttava verotus

Arvonlisäverotus on tärkein välillinen vero, joka vaikuttaa maatalousyrittäjän toimintaan. Alkutuotantoa harjoittavan luonnollisen henkilön, yhtymän tai kuolinpesän, joka ei harjoita muuta arvonlisäverollista toimintaa, arvonlisäverokausi on kalenterivuosi. Arvonlisäveroilmoitus annetaan veroilmoituksen yhteydessä helmikuun lopussa. Alkutuottajakin voi hakeutua kuukausittaiseen arvonlisäveron ilmoittamiseen. Sen etuna on, että saatava tai maksettava arvonlisäverovelka ei keräänny koko vuodelta ja samalla rasita maksuvalmiutta. Asian tärkeys korostuu tilan investoidessa ja liikevaihdon kasvaessa. Arvonlisäverollisen toiminnan kalenterivuoden minimi liikevaihto on 8500 euroa ja se vapauttaa vähäisen myynnin perusteella arvonlisäverovelvollisuudesta.

Yksittäisistä muista veroista maatilat maksavat kiinteistöjen arvoon perustuvaa kunnallista kiinteistöveroa. Kiinteistövero on luonteeltaan pääomavero vaikka se toimitetaan erillään muusta verotuksesta (Stenlund 2003, 20-23).

2.4 Maatalousverotuksen muutokset viime vuosina

Verotus muuttuu jatkuvasti muun yhteiskunnan mukana. Maatiloilla ei ole nykyään samanlaista yhteiskunnallista merkitystä kuin vaikka muutama vuosikymmen sitten ja siksi maatalousyrittäjien asemaa veroratkaisuissa ei välttämättä pohdita erityisesti. Toisaalta itse maatalousverolaki on säilynyt hyvin pienillä muutoksilla perusteiltaan jo pitkään. Esimerkiksi kahdenkertaista kirjanpitovelvoitetta ei ole vaadittu maatalousverotukseen vaan maksupohjainen kirjanpito riittää.

Maatalouden pääomavaltaisuudesta johtuen pääomaverotuksen muutokset vaikuttavat paljon maatalousyrittäjien veronkantoon. Pääomatulon vero nostettiin 2012 vuoden verotukseen kaksi prosenttia ja siihen lisättiin vielä progressio eli yli 50 000 euron pääomatuloille veroprosentti on 32. Erillistä varallisuusveroa ei kuitenkaan enää kerätä.

Ansiotuloverotuksessa keskeinen tekijä on kuntakohtainen kunnallisveroprosentti. Erityisesti pienissä maaseutukunnissa on viime vuosina jouduttu jatkuvasti kiristämään kunnallisveroa ja samalla lisäämään ansiotuloverotusta kaikissa tuloluokissa. Valtion veropolitiikassa ansiotuloverotusta ei ole haluttu kiristää, koska työn kohtuullisella verotuksella ylläpidetään kilpailukykyä ja työnteon kannustinta. Kuitenkin on huomattava, että Suomessa ansiotuloverotus ylemmissä tuloluokissa on hyvin tiukkaa.

Työn verotuksen sijaan verotuksen painopistettä on siirretty kulutuksen verottamiseen. Arvonlisäveroa on korotettu viime vuosina jo kahdesti. Lisäksi viime vuosina energian ja liikenteen verotuksen kiristykset vaikuttavat myös maataloilla.

Julkisessa keskustelussa on pohdittu myös maatalan nettovarallisuus laskentaperusteita. Esimerkiksi pellon verotusarvon korjaamista lähemmäksi todellisia hintoja toisi monelle tilalle kaivattua nettovarallisuutta. Toinen maatalouteen merkittävästi vaikuttava veroratkaisu olisi pellon- ja metsän kiinteistövero, joka ei vielä koskaan ole toteutunut. (Kiviranta 2011,37-38.)

3 VEROSUUNNITTELU

3.1 Verosuunnittelun lähtökohdat

Maatalousyritys pyrkii toimimaan mahdollisimman kannattavasti ja hyödyntämään tuotantoresurssinsa optimaalisesti. Yrittäjän on saatava tehdystä työstään riittävä ansiotulo, sidotulle pääomalle tuottoa ja korvausta yritysriskeille. Taloudellisiin tavoitteisiin pääseminen matalatuottoisessa maataloudessa vaatiikin pitkälle tulevaisuuteen ulottuvaa suunnittelua ja johdonmukaista toiminnan toteuttamista (Sipiläinen & Ryhänen 2009,27). Samankaltainen ajattelu sopii myös menestyksekkääseen verosuunnittelun toteutukseen.

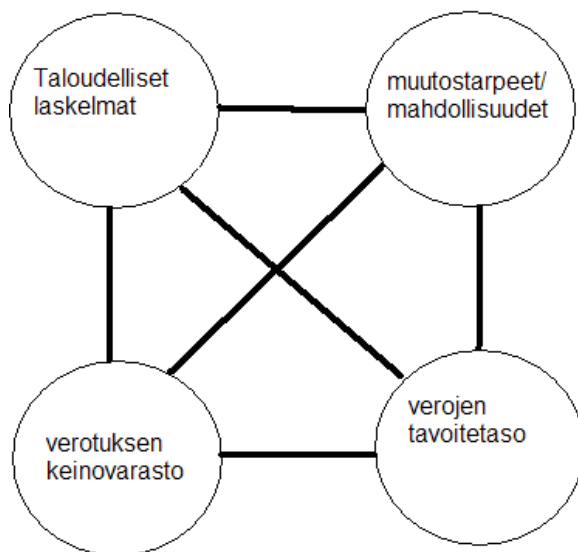
Verosuunnittelulla yrittäjä tavoittelee tasaista ja kohtuullisen tasoista veronkantoa vuosittain. Verorasitus muuttuu yrityksen tuloksen ja varallisuuden kehittyessä ja siksi on erityisen tärkeää tilan toiminnansuunnittelussa ottaa huomioon tulevat veroseuraamukset. Verojen minimointi tai siirtäminen tuleville vuosille ei ole pitkällä aikavälillä kestävää toimintaa. Yleensä muutaman vuoden verojen minimointi kerryttää verovelkaa, joka altistaa tilan tulevina vuosina tarpeettoman isoon veronmaksuun. Verosuunnittelun lähtökohta onkin tarkastella useampia vuosia eteenpäin tilan toimintaa ja siinä samalla verotusta. Onnistuneelle verosuunnittelulle voidaan asettaa tavoitteeksi:

- Veroseuraamusten ennakoinnin ja hallinnan
- Verojen laskeminen ja maksuajankohtien hyödyntäminen
- Kannattavuus ja maksuvalmiushyötyjen saaminen

Maatilat ja niiden yrittäjät ovat aina erilaisia. Jokaisen tilan onkin osattava arvioida oma lähtötilanteensa ja taloussuunnittelun päämääränsä. Verosuunnittelunkin perusedellytys on tilan nykytilanteen ja lähitulevaisuuden tunteminen. Erityisesti tulevien vuosien merkittävät toiminnanmuutokset kuten investoinnit tai sukupolvenvaihdokset ovat tärkeitä huomioida suunnittelussa jo useampia vuosia ennen toteutusta. Verosuunnittelun hyötyjen saaminen tapahtuukin aina vasta vuosien päästä nykyhetkestä (Agronet 2013).

Käytännön verosuunnittelu tapahtuu tilikauden aikana, tilinpäätöksen yhteydessä ja pitkällä aikavälillä toteutettavina toimenpiteinä. Konkreettiset vaihtoehdot ovat eri aikavälin suunnittelussa erilaisia, mutta keskeisin haaste onkin yhdistää niissä tehtävät päätökset tukemaan yhtenäistä verosuunnittelun strategiaa. Toteutettavat toimenpiteet toteutetaankin vaiheittain, jolloin niiden onnistumista voidaan arvioida tarkemmin kokonaisuuden kannalta. Silloin voidaan esimerkiksi välttää tapaukset, jolloin lyhyellä tähtäimellä saatavat edut voivat kumoutua moninkertaisesti kun tarkastellaan niiden vaikutusta pidemmällä aikavälillä (Stenlund 2003, 33).

Maatilayrityksen verosuunnittelun tarpeiden ja mahdollisuuksien määrittämisen perusta on kattava taloudenseuranta. Tarpeeksi tarkat tiedot nykytilanteesta ja jo tehtyjen veroratkaisujen vaikutusten huomioon ottaminen, sekä kokonaiskäsitys tulevaisuuden muutoksista, mahdollistaa niin lyhyen kuin pitkän aikavälin luotettavan verosuunnittelun (Agronet 2013). Verosuunnittelun prosessia voidaan kuvata kaaviolla (Stenlund 2003):

Kuvio 2. Verosuunnittelun prosessi.

Maatalousyrittäjän talous koostuu monista osatekijöistä, joita kaikkia voidaan loppujen lopuksi mitata rahassa. Tarkka ja aukoton kirjanpito antaa tietoa tuotannon ja sitä kautta verotuksen kehityksestä, mutta myös antavat lähtökohdat

esimerkiksi tehdä laskelmia tuleviin investointilaskelmiin. Kirjanpitolietojen käyttö suunnittelun pohjana on järkevää, koska ne antavat käsityksen nykyhetken toiminnasta. Yrittäjän on osattava ymmärtää oma nykyhetken verotuksellinen tilanteensa ja myös asettaa verotettavalle tulokselle ja varallisuudelle tavoitteet.

Tehtävillä konkreettisilla toimenpiteillä pyritään tukemaan tavoitteisiin pääsemistä. Verosuunnittelussa toteutettavien toimenpiteiden tulee tukea tilan elinvoimaisuutta ja siten parantaa tilan kannattavuutta ja tuloksen tekoa, mutta myös muistaen että, verojakaan ei pidä vältellä jos tulos ja maksuvalmius ovat kunnossa.

Verosuunnittelun mahdollisuudet ovat riippuvaisia aikatekijästä eli toimenpiteiden toteutus tapahtuu useampien vuosien aikajänteellä. Siksi on erityisen tärkeää tietää tulevien investointien toteutusvuodet ja näin saada huomioitua niiden vaikutukset tulevien vuosien verotuksessa. Keskeistä on myös arvioida esimerkiksi investoinnin jälkeisten vuosien tuotannon ja sitä kautta muodostuvan tuloksen.

3.2 Verosuunnittelu tilikauden aikana

Verovuoden aikana on keskeistä, että maatalousyrittäjä seuraa tuloksen ja varallisuuden muutoksia. Huolellinen kirjanpito antaa mahdollisuuden seurata tulojen ja menojen kehitystä sekä löytää syitä tapahtuneisiin muutoksiin. Ennen verovuoden loppua on oltava selvillä välitilin päätös verovuodesta, jonka perusteella voidaan vielä suunnitella ja toteuttaa verotusta ohjaavia konkreettisia toimenpiteitä (Agronet 2013).

MVL:n mukainen maksuperusteinen verovuoden tulojen ja lyhytvaikutteisten menojen tasaaminen on keskeinen verotettavan tuloksen hallinnoinnin väline. Tulojen ja menojen jaksotus verovuosien välillä edellyttää suunnittelua ja sopimista tilojen kanssa kauppa käyvien yritysten kanssa. Vähennyskelpoisten maksujen etukäteismaksut tai toimitusten ja maksujen siirtäminen on mahdollista esimerkiksi maatalojen tuotantopanos kaupassa. Maksuperusteisessa eli käteisperusteisessa kirjauksessa ei toisaalta ole mahdollista siirtää jo nostettavissa olevia myyntituloja seuraaville vuosille.

Verovuoden aikana tehtävien investointien tarkastelussa on huomioitavaa, että verotuksessa poistojen tekeminen on mahdollista vasta käyttöönottovuoden aikana. Käyttöönottamattomien koneiden ja rakennusten arvot kyllä huomioidaan nettovarallisuus laskennassa (Vero 2013).

Kotieläinten myyntitulot ja hankintamenot on mahdollista jaksottaa kolmelle vuodelle yhtä suuriksi menoeriksi. Laajentavien tai vaihtoehtoisesti lopettavien tilojen eläinkauppojen arvo on yleensä merkittävä ja siksi on mielekästä tasata niiden vaikutusta veronkantoon jaksottamalla ne useammalle vuodelle. Jaksottaminen on mahdollistavaa vain kotieläintuotannossa, jossa ei harjoiteta vuosittain olennaisena osana eläinten myyntiä (Stenlund 2003, 58).

Verosuunnittelun sekä myös maksuvalmiuden kannalta on joissain tapauksissa edullista käyttää erilaisia velkasitoumuksia ja rahoitusvaihtoehtoja maksuvälineenä. Velkasitoumukset mahdollistavat tarvittaessa enemmän vähennyskelpoisia ostoja verovuodelle. Maksuvälineenä käytettäviä velkasitoumuksia ovat erilaiset tavaravekselit, velkakirjat ja rahoitusliimitissopimukset. Verotuksen kannalta on myös edullista suosia erilaisia vuokraus- ja Leasing-rahoitusvaihtoehtoja. Silloin tuotteesta koituvat kustannukset ovat kokonaan verovähennyskelpoisia. Samalla vähennetään tuotantoon sitoutunutta pääomaa, jonka edullisuus korostuu jo paljon vieraalla pääomalla investoinneilla tiloilla (OP 2013).

Maataloudesta vuoden aikana maksetut palkat ovat verovähennyskelpoisia. Lisäksi nettovarallisuuteen kirjataan 30 prosenttia verovuonna maksettujen palkkojen kokonaissummasta. Yleensä yrittäjäperhevetoisella maatilalla työskentelee myös perheen lapsia. Omille lapsille palkanmaksu on myös hyvin edullista tulontasausta. Vuoden 2013 tuloveroasteikon mukaisesti alle 16 100 euroon asti on palkkatulot vain kunnallisveron alaisia ja siksi edullisia palkansaajalle. Esimerkiksi mahdollisuus maksaa 8000 euroa palkkaa 15 - 17-vuotiaalle lapselle voi säästää noin 2700 euroa, jos vaihtoehtona on, että yrittäjä maksaisi samasta tulosta verot. Taulukossa 2. alaikäisille lapsille maksettavien palkkatulojen verojen määrä 15 - 17 -vuotiaalle lapselle (KM 2013, 36):

Taulukko 2. 15 – 17 vuotiaan verojen määrä ansiotuloista (KM 2013, 36).

15 - 17 -vuotiaan verojen määrä palkkatulosta, jos ei saa opintotukea									
palkka €	7000	8000	9000	10000	11000	12000	13000	14000	15000
vero €	-	105	225	350	470	640	840	1030	1230

Maksuperusteisessa maatalousverotuksessa yleisperiaate on, että tilikauden aikana syntyneet maksut ovat vähennyskelpoisia kyseisen vuoden verotuksessa. Yksittäisiä poikkeustapauksia on, kuten kaikkia maatalousyrittäjiä koskettava Maatalousyrittäjän eläkelain mukaiset vakuutusmaksut. Seuraavan vuoden etukäteen maksettuja MYEL- maksuja saa vähentää jo maksuvuoden verotuksessa. Ylimääräiset maksut on sovittava aina Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen kanssa tapauskohtaisesti. Henkilökohtaisessa verotuksessa on mahdollista vähentää puolisoiden MYEL -maksuja, jonka avulla voidaan myös tasata maatalousyrittäjäperheen verorasitusta (MELA 2013).

Vapaaehtoiset eläkevakuutukset ja pitkäaikaissäästötilit ovat myös hyvä tapa vähentää yrittäjän verorasitusta. Eläkevakuutusmaksut ja vuoden 2009 jälkeen niihin liitetyt henkivakuutukset ovat osittain verovähennyskelpoisia. Verotuksen maksimivähennyksen pystyy tekemään pääomatulojen määrästä riippuen 5000 euroon asti pitkäaikaissäästötili- tai eläkevakuutusmaksuista. Vapaaehtoisien eläkevakuutusmaksujen sääntönä on, että niiden nostaminen on mahdollista eläkeiässä eli 63 vuoden iässä ja uusissa 2013 vuonna tehdyissä sitoumuksissa 68 vuoden iässä (Veronmaksajat 2013).

Arvonlisävero on välillinen veromuoto ja sen suorittaminen on välttämätön osa jokapäiväistä maatalon maksuliikennettä, eikä siten ole tuloverotukseen nähden samalla tavalla yrittäjän kontrolloitavissa. Sen huomioiminen vuoden muun maksuvalmiuden turvaamisen kannalta on tärkeää. Erityisesti asia korostuu investoinneissa ja tuotannon kasvaessa. Kuukausittainen tai kvartaaliperusteinen ALV-tilitys onkin laajentaville tiloille hyvin perusteltua, koska tällöin pääomaa ei sitoudu tuottamattomasti odottamaan ALV- velkaa koko vuotta (Agronet 2013).

3.3 Verosuunnittelun vaihtoehtoja

3.3.1 Menojäännös poistot

Verovuoden lopullisen kirjanpidon valmistumisen ja tuloksen selviämisen jälkeen pystytään laatimaan veroilmoitus. Vuosittaista verorasitusta pystyy hallitsemaan maatalousverolain antamien mahdollisuuksien rajoissa, mutta on muistettava pyrkiä tekemään veroratkaisut palvelemaan pidemmän aikavälin valittua verostrategiaa. Verovuoden tuloksen vertailu aiempien vuosien keskiarvoihin ja muutokset esimerkiksi ennakkoverojen maksuun nähden on syytä analysoida tarkasti. Verovuositainen tasaisen verotuksen tavoitetasoon pääseminen on veroilmoituksen laadinnan keskeisin päämäärä. Nopeiden veroetujen tavoittelu vain aiheuttaa ja siirtää kohtuutonta verorasitusta seuraaville vuosille.

Kasvavissa maatilayrityksissä käyttöomaisuuden hankintamenot ovat merkittävimpiä vuoden menoeriä. Käyttöomaisuuden menojäännöspoistoilla onkin merkittävä rooli verovuoden tuloksen tasausvälineenä. Poistojen määrä vaikuttaa vuoden tulokseen ja samalla varallisuuslaskennassa nettovarallisuuden tasoon. Poistoprosenttien valinta nollan ja maksimipoistojen välillä onkin määritettävä aina tapauskohtaisesti, eikä tavoitella vain verovuoden ansiotulon määrän pienentämistä. Erityistapaus on salaojien menojäännös, jota ei lueta nettovarallisuuteen ja sen poistaminen maksimiprosentilla onkin siksi perusteltua.

MVL:n mukaiset poistojen enimmäismäärät (Vero 2013):

- Tuotantorakennukset 10 % ja enintään 1000 euron menojäännökset kertapoistona
- Asuin-, toimisto- tai muu verrattava rakennus 6 %
- Kasvihuoneet ja muut rakennelmat 20 %
- Maatalouden ympäristöinvestoinnit 25 %
- Salaojat 20%

- Koneet, laitteet ja kalusto 25 %
- Sillat yms. investoinnit 10 %

Poistojen tekemisen periaatteena on, että poiston saa tehdä vain verovuonna käyttöön otetuista koneista, kalustosta ja laitteista. Rakennukset ja rakennelmat sekä sillat ja salaojat ovat poistokelpoisia valmistumisen jälkeen ja niiden poistaminen ei edellytä käteisperiaatetta investoinnin hankintamenon osalta. Isojen investointien ajankohdan vaikutus kannattaakin ottaa verosuunnittelussa erityisen tarkasti huomioon, koska poistojen vaikutus tulontasauksessa on hyvin keskeinen (Stenlund 2003,52).

Poistojen suunnittelun merkitys kasvaa merkittävästi isoissa investoinneissa, jolloin investointi lisää toteutusvuosina menoja ja tulot alkavat kasvaa vasta tulevana vuosina. Investointien arvoa ei siis kannata etupainotteisesti alentaa liian suurilla poistoprosenteilla ja samalla vähentää nettovarallisuuden ja pääomatulo-osuuden määrää (Agronet 2013).

Peruseriaate kertapoistomenettelyyn on, että hyödykkeen todennäköinen taloudellinen käyttöikä on alle kolme vuotta tai hankintameno on vähäinen. Maatalouden investointien arvon noustessa kuitenkin entistä enemmän verovuoden menoista kuluu jo olemassa olevan omaisuuden kunnossapitoon ja perusparannukseen. Poistomenettelyn kautta kuuluu käsitellä kaikki kohteen arvoa nostavien perusparannusten menot, kun taas vuosittaisesta käytöstä ja kulumisesta johtuva huolto- ja korjauskulut voidaan vähentää suoraan verovuoden menona (Vero 2013). Vuosimenojen ja perusparannusten jaottelu ei ole yksiselitteistä, koska kyseisten menoerien erottelun päättää lopulta vain verovelvollinen itse. Huomattavaa kuitenkin tässäkin on muistaa perusparannusten lisäävän tilan nettovarallisuutta vaikka vuosimenojen nopea vähennyskelpoisuus yleensä vaikuttaa houkuttelevammalta vaihtoehdolta (Stenlund 2003, 53).

3.3.2 Tasausvaraus

Maatalouden paras ja käytännössä ainoa verovuosien välinen tulontasausväline on tasausvaraus, jolla osa verovuoden aikana saaduista tuloista saadaan siirrettyä tuloutettavaksi seuraavilla verovuosille. Tehdyt tasausvaraukset on mahdollista purkaa investointeihin tai tulouttaa tuloksi. Tasausvarauksen määrä on korkeintaan 40 prosenttia puhtaasta tulosta ja enimmillään 13 500 euroa per vuosi. Tasausvarauksen käyttöaika on tekovuoden jälkeen kolmena seuraavan vuonna ja eri verovuosilta voi olla tehtynä tasausvaraus. Investointia ennakoiva tasausvaraus mahdollistaa teoreettisesti etukäteispoiston, jolloin verorasitusta voi tasoittaa pidemmälle aikajänteelle. Parhaat edut tasausvarauksen hyödyntämisestä saa hitaasti poistettavista kohteista, kuten rakennuksista (Sipilä 2007,8). Jos tasausvarausta ei voida käyttää käyttöomaisuuden hankintoihin ja perusparannuksiin niin se joudutaan tulouttamaan tuloksi. Tällöin on vaarana, että sen seurauksena veroprogressio nousee ja näin hyödyt häviävät, jos oletetaan että vuosittainen tilan tulotaso ja valtion tuloveroasteikko on melko vakio (MT 2013).

Maatilayrittäjien pääomaverotus määräytyy täysin tilan omistusosuuksien perusteella, kun taas ansiotulo-osuuden jakaminen voidaan tehdä vuosittain työpanoksen mukaisesti. Maatalouden ansiotuloa voi myös jakaa esimerkiksi puolisolalle, vaikkei hänellä olisikaan omistusosuutta tilaan. Työpanosprosenttien jako tehdään veroilmoitukseen verovelvollisten toimesta, mutta jos jakoa ei tehdä on verottajan oletus työ-osuuksien olevan tasasuuret (Stenlund 2003). Yrittäjien keskinäinen verorasitus olisi mielekästä pitää mahdollisimman samassa tasossa. Työosuuksien jaolla on mahdollista huomioida esimerkiksi yrittäjien väliset ansiotuloerot, varsinkin jos yrittäjillä on myös muita tulonlähteitä maatalouden

JOHTOPÄÄTÖKSET

Investoivan ja kehittyvän maatilayritysten on vuosittain tehtävä tulosta, joka riittää yrittäjien oman palkkavaatimuksen lisäksi vuosittaisiin vieraan pääoman lyhennyksiin, maatilalan kehittämiseen ja verojen maksuun. Tuloksen noustessa verojen määrä kasvaa, jolloin myös niiden merkitys maatilayritysten vuosittaiseen maksuvalmiuteen korostuu. Erityisesti nettovarallisuuden ollessa negatiivinen, verotuksen ansiotuloprogressio nousee ja veronkannosta tulee suhteettoman suuri vuosittainen kuluerä.

Verosuunnittelun merkitys korostuu, kun maatilayrityksen tulos ja varallisuus kasvavat esimerkiksi investointivuosien jälkeen. Kohonneella varallisuudella on mahdollista pienentää merkittävästi verovuositusta tulosta, kun varallisuuden menojäännösten poistojen arvo on suuri. Mahdollisuus ensimmäisinä vuosina minimoida poistoilla veronkantoa siirtää kuitenkin verovelkaa tuleville vuosille ja altistaa näin yrityksen suhteettoman kovalle verorasitukselle.

Voidaankin todeta, että ilman johdonmukaista verosuunnittelua maatilayritys voi tehdä muutaman verovuoden väärillä ratkaisuilla virheitä, joiden seuraukset vaikuttavat kauas tulevaisuuteen ja kuormittavat turhaan tilan kannattavuutta ja maksuvalmiutta. Tässä opinnäytetyössä tehdyt laskelmat todistavat, kuinka maatilayrityksen on vaikea vaikuttaa jälkikäteen omaan verotukseensa.

Opinnäytetyön esimerkkitalan laskelmissa tarkasteltiin ainoastaan poistojen määrän vaikutusta nettovarallisuuteen. Käytännön maatilayrityksen päätöksenteossa on mahdollisuus vaikuttaa verotuksen varallisuuden kehitykseen useilla muillakin keinoin. Niiden huomioiminen laskelmissa olisi kuitenkin edellyttänyt verosuunnitelmalaskelmien lisäksi laajempaa tilan talous- ja investointisuunnitelmaa, joka olisi tehnyt työnaiheesta liian laajaan opinnäytetyön kannalta.

Esimerkkitalan laskelmat osoittavat, kuinka rajalliset mahdollisuudet poistojen avulla vuosittaisessa verotuksessa on nostaa nettovarallisuutta. Tilan nettovarallisuuden ollessa lähtötilanteessa negatiivinen ja maatalouden tuloksen ollessa tasaisen suuri, vuosittainen nettovarallisuuden nousu ei vielä

suunnitteluvuosina realisoidu verorasituksen laskuna. Jos tarkastelua jatkettaisiin esimerkiksi vielä viidellä vuodella, alkaisi ehkä tasainen pääomaverotus kompensoida nettovarallisuuden nostosta koituneita kustannuksia.

Matalien poistoprosenttien vaihtoehdossa tuloksen mukana kasvavaa veronkannon lisärasitusta on erityisesti huomioitava vuosittaista maksuvalmiutta suunniteltaessa. Vaihtoehdoissa verorasituksen ero on niin suuri, että sillä voi olla jo merkittävä vaikutus yrittäjän omankin vuosittaisen palkkavaatimuksen kannalta.

Nyt tulevalle viidelle vuodelle tehtyjen laskelmien perusteella on vaikea arvioida nettovarallisuuden nostamisen mielekkyyttä. Laskelmien pohjalta on syytä miettiä, kuinka esimerkiksi matalampi verorasitus mahdollistaisi lisäinvestoinnit tai nopeamman lainanlyhennysohjelman. Vaihtoehtojen edullisuutta myös ratkaisee onko tilan toiminnassa ja tuotannossa tulossa merkittäviä muutoksia, joiden vaikutus olisi syytä huomioida päätöksenteossa.

Tänä päivänä maatilayrittäjien on kyettävä katsomaan taloutensa ja tuotantonsa kehitystä useampia vuosia eteenpäin. Silloin tässä hetkessä tehtävät päätökset palvelevat myös tulevien vuosina tilan kehitystä ja luovat perustan menestyksekkäälle toiminnalle.

LÄHTEET

Agronet. 7.1.2013. Verosuunnittelu. [Verkkosivu]. Jokioinen: MTT. [Viitattu 12.2.2013]. Saatavana:

<https://portal.mtt.fi/portal/page/portal/agronet/Tilanjohdaminen/Verosuunnittelu>

Kallio, E. 2009. Maatilatalouden verotus. Luentomoniste.12.1.2009. SeAMK Maa- ja metsätalouden yksikkö. Maaseutuelinkeinojen koulutusohjelma. Julkaisematon.

Kiviranta, E. 2012. Maatilaverotus 2012. Helsinki: Sanoma Pro.

Kiviranta, E. 2013. Veromuutokset 2013. Käytännön Maamies 1/2013, 30 - 32.

Kulmala, M (toim.), Sipiläinen, T. 2013. Veroteema. Maaseudun Tulevaisuus 28.1.2013, 9-15.

Osuuspankki. 4.3.2013. Investoinnit [Verkkosivu]. Helsinki: OP-Pohjola. [Viitattu 12.3.2013]. Saatavana:

<https://www.op.fi/op/yritysassiakkaat/rahoitus/investoinnit/leasing?id=60200&srcpl=6>

Ryhänen, M., Sipiläinen, T. 2009. Maatalousyrityksen johtaminen ja tuotannon suunnittelu. Helsinki: Helsingin Yliopisto.

Savolainen, R. 2013. Verosuunnittelu maataloudessa. Käytännön Maamies 1/2013, 34 - 36.

Sipiläinen, T. 20.2.2007. Verosuunnittelu vuodenvaihde. [Verkkosivu]. Helsinki: MTK. [Viitattu 13.2.2013]. Saatavana:

www.mtk.fi/.../Verosuunnittelu%202007%20vuodenvaihde.ppt

Stenlund, A. 2003. Maatilan verosuunnittelu. Helsinki: Multikustannus.

Verohallinto. 25.1.2013. Syventävät vero-ohjeet 2012. [Verkkosivu]. Helsinki: Verohallinto. [Viitattu 12.2.2013]. Saatavana: www.vero.fi/fi-FI/syventavatveroohjeet

Veronmaksajat. 2.1.2013. Omat veroasiat. [Verkkosivu]. Helsinki: Veronmaksajat ry. [Viitattu 12.2.2013]. Saatavana: <http://www.veronmaksajat.fi/fi-FI/omatveroasiat>

LIITTEET

